

Simoniemen asemakaava-alueen arkeologinen inventointi

Simo

Laura Ohenoja

19.6.2025

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tietoa tutkimusalueesta.....	7
3	Menetelmät ja inventointi	13
4	Havainnot	15
5	Yhteenveto	17
6	Kohdetiedot	18
7	Lähteet.....	38

Tutkimuksen perustiedot

Simon kunta on laatimassa Simoniemen alueelle asemakaavalaajennusta. Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa majoitusrakennusten lisääminen alueelle sekä selkeyttää alueen maankäytön käyttötarkoituksia. Osana selvitystöitä kaava-alueella suoritettiin arkeologinen inventointi. Alueen arkeologisesta inventoinnista vastasi Sweco Finland Oy.

Kaava-alueelta ei tunnettu ennen inventointia arkeologisia kohteita. Arkeologisessa etsittiin alueelta aiemmin tuntemattomia historiallisen ajan kohteita.

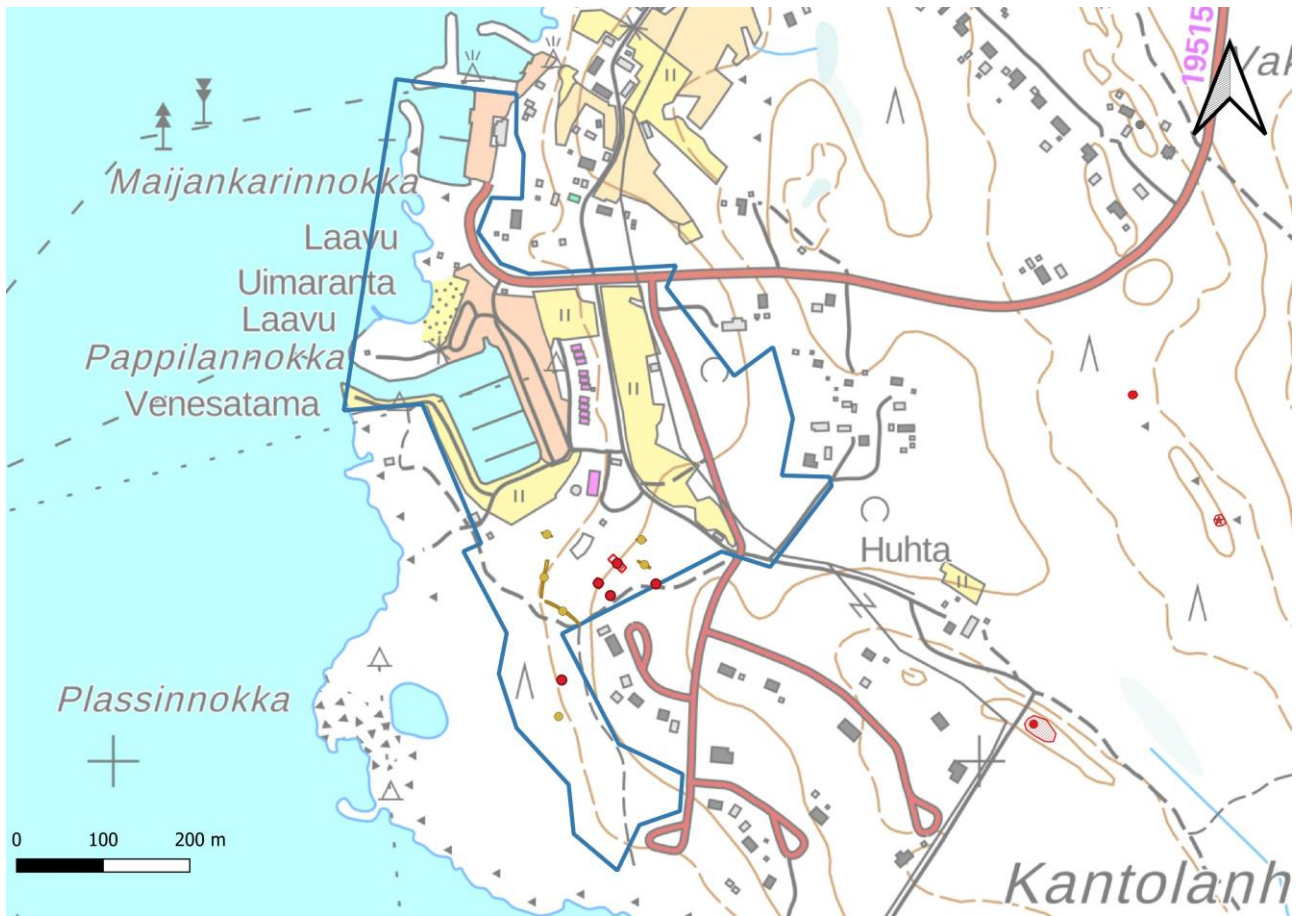
Inventoinnissa dokumentoitiin yksi kiinteä muinaisjäännös, joka koostuu useammasta Simoniemen vanhan pappilan rakennuksen kivijalasta. Lisäksi dokumentoitiin kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta, joista toinen koostuu useammasta pellon kiviraivausröykkiö aidasta, ja toinen puukannellinen lähde.

Tutkimustyyppi	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen peruste ja tavoite	Simon Simoniemen asemakaava-alueen arkeologinen inventointi. Inventoinnin pohjalta on mahdollista tunnistaa arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvät mahdolliset suojelutarpeet ja kaavaratkaisun vaikutukset.
Tutkimuksen tekijä	Sweco Finland Oy, FM Laura Ohenoja
Kenttätöön ajankohta	9.6.2025
Alueen laajuus	20,5 ha
Työn tilaaja	Simon kunta
Dokumentointi- ja löytöaineiston arkistointitiedot	Alkuperäiset valokuvat: Sweco Finland Oy
Aiemmat arkeologiset inventoinnit	Lauren J.: Simo inventointi 1991. Sarkkinen M.: Simonkylän ja Simoniemen osayleiskaava-alue inventointikertomus 2001. Museovirasto.

Kartta inventointialueesta

Kartta 1. Simoniemen asemakaava-alueen sijainti, mittakaava 1:25 000. Taustakartta: Maanmittauslaitos.

Kartta 2. Asemakaava-alueen raja. Arkeologiset kohteet merkitty punaisella ja ruskealla. Mittakaava 1:5 000. Taustakartta: Maanmittauslaitos. Tunnetut arkeologiset kohteet Museoviraston karttapalvelun mukaan.

1 Johdanto

Simon kuntaan Simoniemen alueella ollaan laatimassa asemakaavaa. Asemakaavan tavoitteena on osoittaa alueelle sijoittuvalle matkailupalveluyhtiölle lisää majoitusrakennuksia sekä selkiyttää alueen maankäyttö käyttötarkoituksien, yhteyksien ja venesatamien alueelta. Samalla määritetään myös kaavoitettavalla alueella sijaitseva pappilarakennuksen ja sen lähiympäristön suojelun taso ja laajuus asemakaavatasolla. Simon kunta tilasi arkeologisen inventoinnin Sweco Oy:ltä. Selvitystyössä laadittiin asemakaavatasoinen inventointi, jonka pohjalta on mahdollista tunnistaa muinaisjäännöskohteisiin liittyvät mahdolliset suojelutarpeet, ja kaavaratkaisun vaikutukset arkeologiseen kulttuuriympäristöön.

Inventoitu asemakaava-alue on laajuudeltaan noin 20,5 ha. Ennen inventointia alueelta ei tunnut kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Lähimmät tunnetut kiinteät muinaisjäännökset Huhta (1000009078), rakkakuopat, ja Kantolanharju 1 (1000009077), röykkiöt, sijaitsevat noin 400 metrin etäisyydellä idässä.

Arkeologinen inventointi kohdistui erityisesti vanhan pappilan läheisyyteen, josta odotettiin aiemmin tuntemattomia kohteita löytyvän. Asemakaavan pohjoinen osa on pääosin modernin maanmuokkauksen muokkaamaa.

Inventoinnin toteutti Sweco Finland Oy:n arkeologi (FM) Laura Ohenoja.

2 Tietoa tutkimusalueesta

Selvitysalue sijaitsee Simoniemessä noin 7 kilometrin etäisyydellä Simonkylältä. Asemakaavan alueelle sijoittuu kaksi venesataman/-valkaman aluetta ja Simon vanha pappila. Itäosassa Kantolanharjuntien molemmin puolin on ollut pelto/laidunnusalueita. Viljelystoiminnan ja karjanhoidon seurauksena alueella on runsaasti kulttuurivaikutteista lajistoa. Kaava-alueen eteläinen osa on metsää ja länsiosiltaan soista vanhaa merenpohjaa. Simoniemen rannikon metsät ovat pääasiassa tuoreita kuusivaltaisia kankaita.

Simoniemen maisema on tasaista tai loivasti kohti merta laskevaa. Korkeimmat harjut ovat Kantolanharju ja Isoharju, jotka kohoavat noin 15–17,5 m mpy. Maaperä on pääosin moreenia.

Alueella on runsaasti rantaniittyjä ja paikoin reheviä tulvalehtoja, kasvillisuuteen vaikuttaa maankohoamisesta johtuva vyöhykkeisyys.

Vanha Pappila sijaitsee Simoniemessä kalasataman läheisyydessä lähellä merenrantaa. Pappilan ympäristö on maankohoamisen seurauksena paljastunut vasta 1600–1700-luvulla. Simon kirkko on rakennettu Simoniemeen 1846. Sitä on edeltänyt Adolf Fredrikin kirkko, joka rakennettiin vuosina 1692–1694 saarnatuvaksi ja vihittiin kirkoksi vuonna 1732.

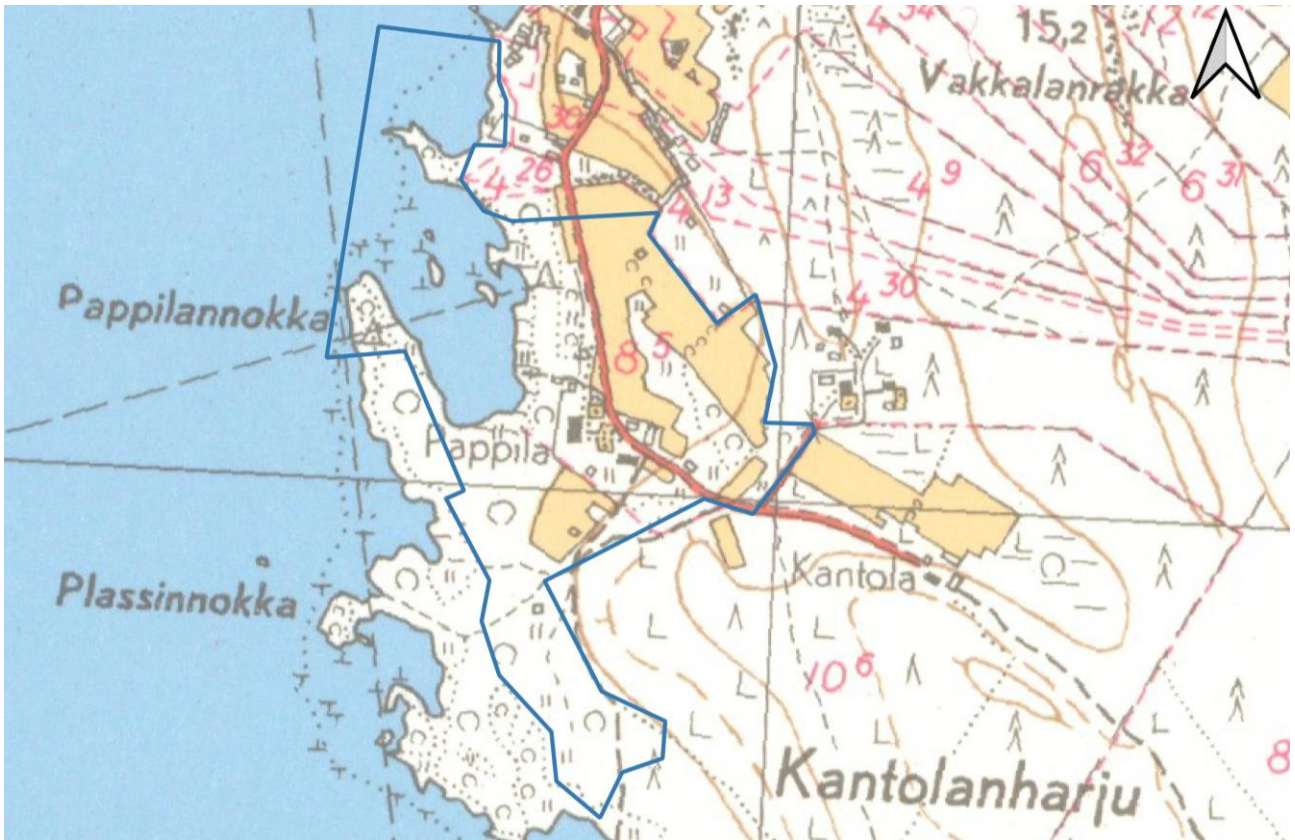
Vanhimmat kirjalliset tiedot Simoniemen asutuksesta ovat 1500-luvun puolivälistä, jolloin Simoniemessä on dokumentoitu olevan kuusi taloa. 1750–1860 välillä kylän talojen määrä kasvoi ja alueelle suuntautui uudisasutusta. Pääosa Simoniemen rakennuskannasta on 1800–1900-luvuilta.

Simossa kalastus on ollut pääelinkeinona vielä 1830-luvulla. Peltoviljely on ollut alueella vaatimatonta. Pellot ovat olleet pääosin pienialaisia eikä sato ole ollut tuottoisaa. Tärkeänä elinkeinona 1600-luvulta lähtien on ollut karjatalous ja 1860 katovuosien jälkeen sen merkitys kasvoi entisestään peltoviljelyyn nähden. Vasta 1900-luvun alussa peltoviljely on syrjäyttänyt kalastuksen pääelinkeinona ja säilytti se asemansa kylien tärkeimpänä elinkeinona 1970-luvulle saakka. Suuria aloja peltoja ja niittyjä on nykyään kasvanut umpeen, kun viljelys ja karjan määrä ovat vähentyneet Simossa.

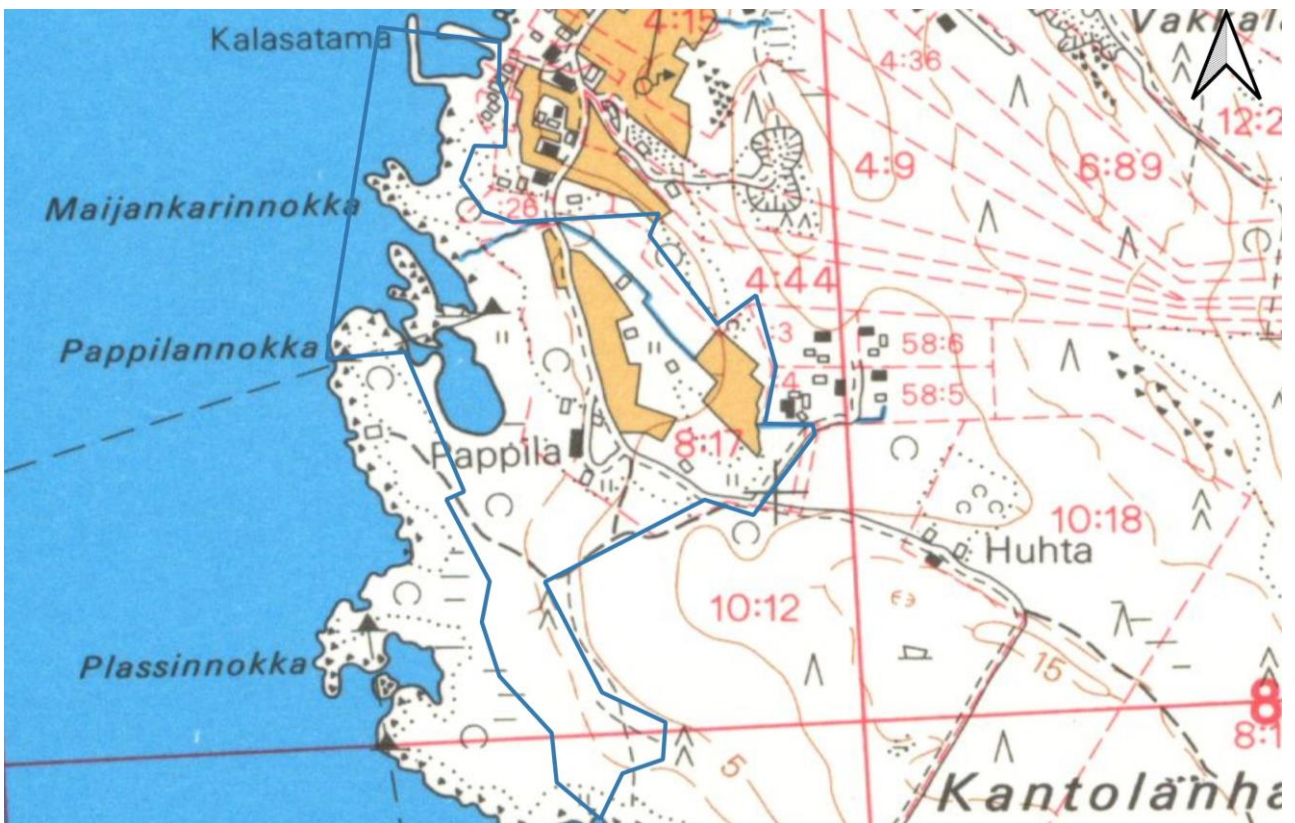
Myös vanhan pappilan eteläpuolella on sijainnut puutarha, jonka hoitaminen on kuulunut pappilan tehtäviin. Myös tämä puutarha on jo osittain kasvanut umpeen.

Kaava-alue asemoituna vuoden 1843 pitäjänkartalle.

Kaava alue asemoituna vuoden 1954 peruskartalle.

Kaava alue asemoituna vuoden 1983 peruskartalle.

Kaava-alueen eteläosan metsäistä maastoa. Ympäristö on pääosin kuusimetsää. Kuvassa mahdollisesti lasten rakentama suoja kapeista puun rungoista. Kuvattu etelään.

Pappilan eteläpuolella sijaitsee juhhalava, joka on jäänyt pois käytöstä ja sen ympäristössä kasvaa tiheää nuorta koivikkoa. Kuvattu itään.

Näkymä vanhalta puutarhalta merelle. Kuvattu länteen.

Peltoaluetta Kantolanharjuntien länsipuolella. Kuvattu etelään.

Aidattua vanhaa laidunaluetta Kantolanharjuntien itäpuolella. Kuvattu pohjoiseen.

3 Menetelmät ja inventointi

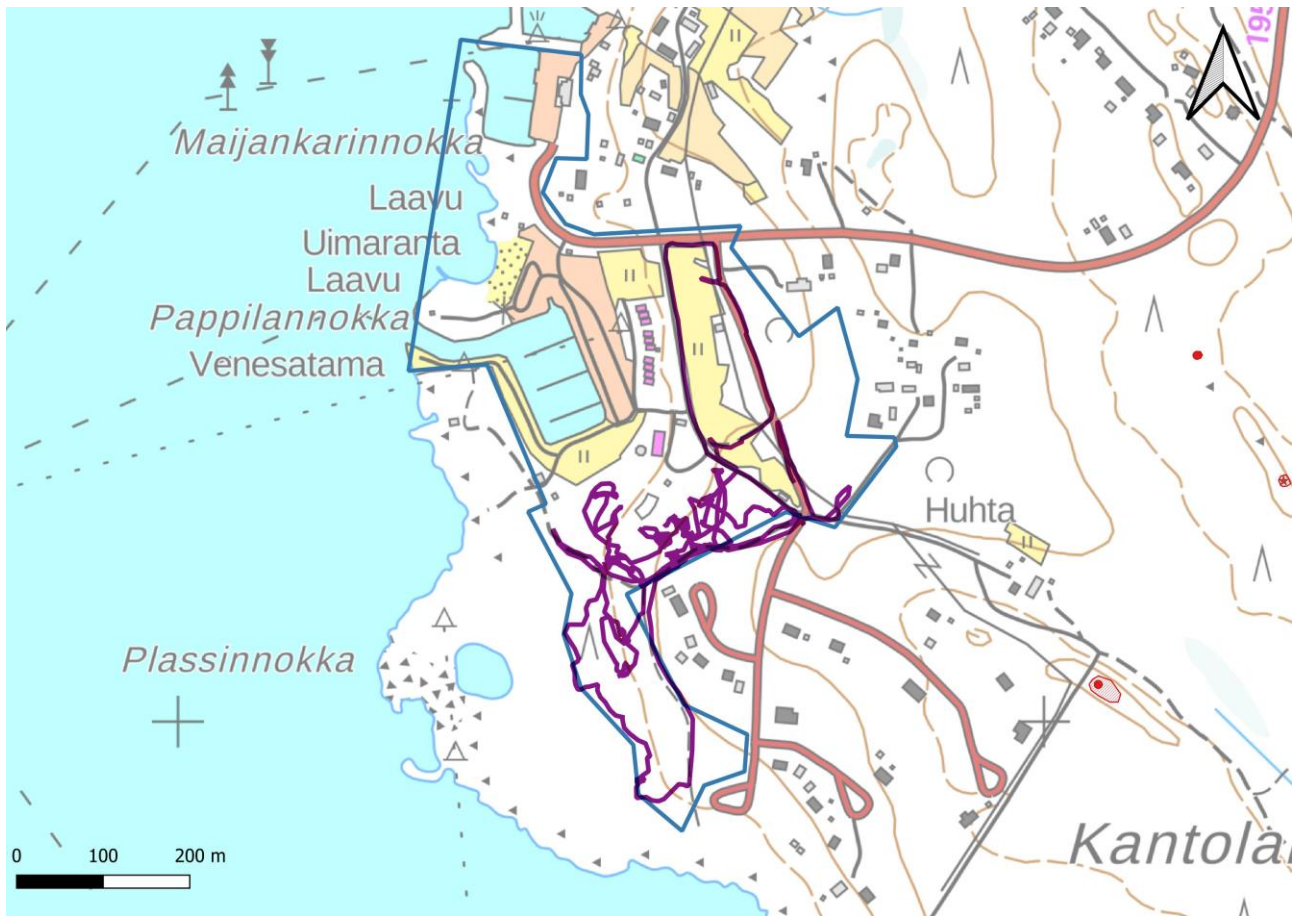
Inventoinnin taustavaiheessa tutustuttiin kaava-alueella ja sen läheisyydessä sijaitseviin aiemmin tunnettuihin arkeologisiin kohteisiin sekä alueen aiempiin arkeologisiin tutkimuksiin. Lähteenä käytettiin Museoviraston ylläpitämää kulttuuriperinnön palveluikkunaa. Taustatyössä tarkastettiin alueelta Maanmittauslaitoksen tuottama 5p-laserkeilausaineisto, historialliset ilmakuvat, GTK:n maaperäkartat sekä Kansallisarkiston digitoidut vanhat kartat. Taustatyössä tutustuttiin Simoniemen alueella myös maisemasta ja rakennetusta kulttuuriperinnöstä kertoviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Inventoinnin maastotyöt kestivät yhden henkilötyöpäivän. Maastotyöt painottuivat taustaselvityksessä arkeologisten kohteiden kannalta potentiaalisiksi arvioituille alueilla. Inventointi painottui vanhan pappilan läheisyyteen, koska tältä alueelta taustaselvityksen perusteella odotettiin löytävän säilyneitä arkeologia jäännöksiä. Maastossa oli mukana kaksi paikallista oppaana näyttämässä rakennusten kivijalkojen paikkoja, joita he olivat siellä aiemmin paikantaneet.

Peltoalueiden ympäristössä kierrettiin. Kantolanharjuntien itäpuoli on ollut lammaslaitumena. Siellä edelleen alueen ympärillä oli matala aita. Tätä aluetta havaittiin tieltä käsin, lisäksi taustatutkimusvaiheessa ei tehty havaintoja mahdollista kohteista tällä alueella. Myös Kantolanharjuntien länsipuolella sijaitsevan pellon reunoja käveltiin läpi. Maanmittauslaitoksen 5p-laserkeilausaineistossa pellon pohjoispäässä havaittiin kumpare, joka tarkastettiin maastossa. Kyseessä on vesiputkilinja, jossa maa on hieman koholla muuhun maastoon nähden.

Maastossa tehdyt havainnot dokumentoitiin valokuvin ja muistiinpanoin. Arkeologisten kohteiden sijaintitieto tallennettiin maastossa käsi GPS-laiteella (Garmin GPSMAP 67i), jonka mittatarkkuus on noin 5–10 metriä.

Ympäristössä havainnointimahdollisuudet olivat vielä pääosin hyvät. Vanhan puutarhan alue ja lavan ympäristö kasvoivat jo heinää ja nuorta pajua ja lehtipuukasvillisuutta. Lavan ympäristössä kasvillisuus oli tiheintä ja siellä maastoa oli vaikea havainnoida.

Maastossa tarkastetut alueet. Mittakaava 1:5 000.

4 Havainnot

Taustaselvityksessä pyrittiin karttojen avulla löytämään mahdollisia vanhaan pappilaan kuuluvia rakennusten paikkoja. 5p-laserkeilausaineistolla havaittiin useita kohteita alueella.

Pappilan puutarha erottuu vielä osittain maastossa avoimen kasvillisuuden alueena. Paikallisten mukaan puutarhan alueelle on istutettu haapoja suoraan linjaan. Puut ovat erotettavissa vuoden 1952 ilmakuvassa. Myös maastossa puutarhan alueella kasvoi vanhoja isoja haapapuita. Osa vanhoista puista on paikallisten mukaan kaatunut kovassa myrskyssä joitakin vuosia sitten. Toinen haastattelujen mukaan puutarhan alueelle kylvetty puu on pihtakuusi, jonka taimia oli havaittavissa erityisesti kaava-alueen itäosassa.

Puutarhan alueella kasvaa nykyään jonkin verran eri-ikäistä haapaa. Pääosin ympäristö on vielä avointa puustosta. Kuvattu itään.

Puutarhan ympäristössä maastossa dokumentoitiin muutamia kiviraivauskasoja. Erilaiset pellon raivaukseen liittyvät kiviaindat ja kiviraivauskasat ovat yleisiä Simoniemen alueella.

Kivijalkojen rakenteita kaava-alueella dokumentoitiin neljä sekä yksi kuoppakohde, joka suullisen tiedonannon mukaan on vanha kaivo, joka on aikoinaan täytetty.

Lisäksi kaava-alueelta dokumentoitiin kaksi lähdettä paikallisen opastuksen avulla. Lähteistä on kannettu aikoinaan vettä muun muassa läheisten tilojen karjalle.

Kohdeluettelo

<i>MJ-tunnus</i>	<i>Kohde</i>	<i>Laji</i>	<i>Tyyppi</i>	<i>N</i>	<i>E</i>
<i>uusi kohde</i>	<i>Simon vanha pappila</i>	<i>kiinteä muinaisjäännös</i>	<i>asuinpaikat, pappilat</i>	<i>7282205,4</i>	<i>403560,1</i>
<i>uusi kohde</i>	<i>Pappilannokka</i>	<i>muu kulttuuriperintökohde</i>	<i>kivirakenteet, kivivallit</i>	<i>7282212,3</i>	<i>403497,5</i>
<i>uusi kohde</i>	<i>Plassinnokka</i>	<i>muu kulttuuriperintökohde</i>	<i>kultti- ja tarinapaikat, lähteet</i>	<i>7282051,5</i>	<i>403514,4</i>

5 Yhteenveto

Inventoinnissa paikannettiin useita kohteita, jotka liittyvät Simoniemen vanhaan pappilaan. Kiinteiksi muinaisjäännöksiksi määriteltiin kaikki rakennusten kivijalat ja peitetty kaivo. Rakennukset ovat olleet vielä käytössä 1900-luvun alkupuolella. Osa kohteista on merkitty vuoden 1954 peruskarttaan, mutta jo 1968 ilmakuvissa ne ovat kadonneet. Rakennukset ovat todennäköisesti olleet osa 1800-luvun pappilaa.

Vanhan pappilan puutarhasta on maastossa erotettavissa aukeita alueita ja hieman sinne istutettua puustorivistöä. Puutarhan ympäristössä dokumentoitiin useita pellonraivaus röykkiöitä, jotka oli kasattu kiviaitamaisiin muodostelmiin. Kirjallisten lähteiden mukaan pappilassa on pidetty kartanopuutarhaa 1900-luvun alussa ja koska raivausröykkiöt ympäröivät vuoden 1954 peruskarttaan piirrettyä peltoaluetta, kohde määriteltiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi.

Lisäksi paikallisen tiedonannon perusteella selvitysalueelta havaittiin puukannellinen lähde, joka on ollut käytössä vielä 1900-luvun loppupuolella.

6 Kohdetiedot

Simoniemen vanha pappila

<i>Mj-tunnus</i>	uusi kohde	<i>Laji</i>	kiinteä muinaisjäännös
<i>Tyyppi</i>	asuinpaikat	<i>Tarkenne</i>	<i>pappilat</i>
<i>Ajoitus</i>	historiallinen 1800-luku	<i>Sijainti</i> <i>ETRS-TM35FIN</i>	<i>P: 7282205,4</i> <i>I: 403560,1</i>
<i>Korkeus (m mpy)</i>	4–7	<i>Koordinaattiselite</i>	GPS-mittaus korjaamaton, 5p- laserkeilausaineisto

Taustatiedot

Simonkylän ja Simoniemen osayleiskaava-alue inventointikertomus 2001: *Castrénin mukaan "Simon Pappilan kaivo on ennen ollut uhrilähteenä, jossa simolaiset ovat kirkolla käydessään uhranneet rahoja ym. " (Castren 1894, s. 302). Ilmeisestikin tarkoitettu Pappila on nykyinen Vanha Pappila. Pappilan historiasta ks. esim. Simon kirja, s. 69, sekä Tervolan ja Simon kirkot (Suomen kirkot 14). Alkuperäisestä käytöstään poistettu rakennus on kunnostettu ja se toimii nykyisin tilausravintolana. Pappila sijaitsee kirkosta noin 1,2 km etelään. Alue on jokseenkin alavaa ja tasaista meren rantaa Kantolanharjun luoteispäässä. Paikalla käytäessä rakennus oli suljettu ja tyhjiällä. Ainoa havaittu kaivon paikka sijaitsee Pappilan pihalla rakennuksen itäpuolella. Kyseessä näytti olevan tavallinen A-kopillinen telavinsikaivo. Tarkoittaako maininta sitten juuri tätä kaivonpaikkaa vai liittyykö tieto ehkä johonkin muuhun, ehkä varhaisempaan kaivoon, on tuskin enää selvitettävissä.*

Ympäristön kuvaus

Ympäristö on pääosin kuusimetsää. Rakennusten jäännösten kivijalat sijaitsevat pääasiassa puutarhan läheisyydessä. Puutarhan alue on avoimempaa, kasvillisuudeltaan heinää ja nuorta lehtipuu varpua. Ympäristö on tasaista vanhaa merenpohjaa.

Kohteen kuvaus

Pappilan vanhan puutarhan läheisyydessä sijaitsee kolme kivijalkaa ja yksi hieman kauempana noin 130 metrin päässä etelässä kuusimetsässä. Lisäksi metsäpolun varressa on yksi todennäköinen täytetty kaivo.

Kaksi rakennuksen jäännöksistä on merkitty vuoden 1954 peruskarttaan, mutta ovat todennäköisesti pian poistuneet käytöstä, koska myöhemmässä vuoden 1983 peruskartassa ja vuoden 1968 ilmakuvassa kohteita ei enää ole. Todennäköisesti rakennukset ovat 1800-luvun puolelta.

Mittakaava 1:1 500. Taustakartta: Maanmittauslaitos.

Kivijalka 1

Tyyppi	asuinpaikat, pappilat
Sijainti ETRS-TM35FIN	P: 7282205,4 I: 403560,1
Koordinaattiselite	GPS-mittaus korjaamaton, 5p-laserkeilausaineisto

Ympäristö

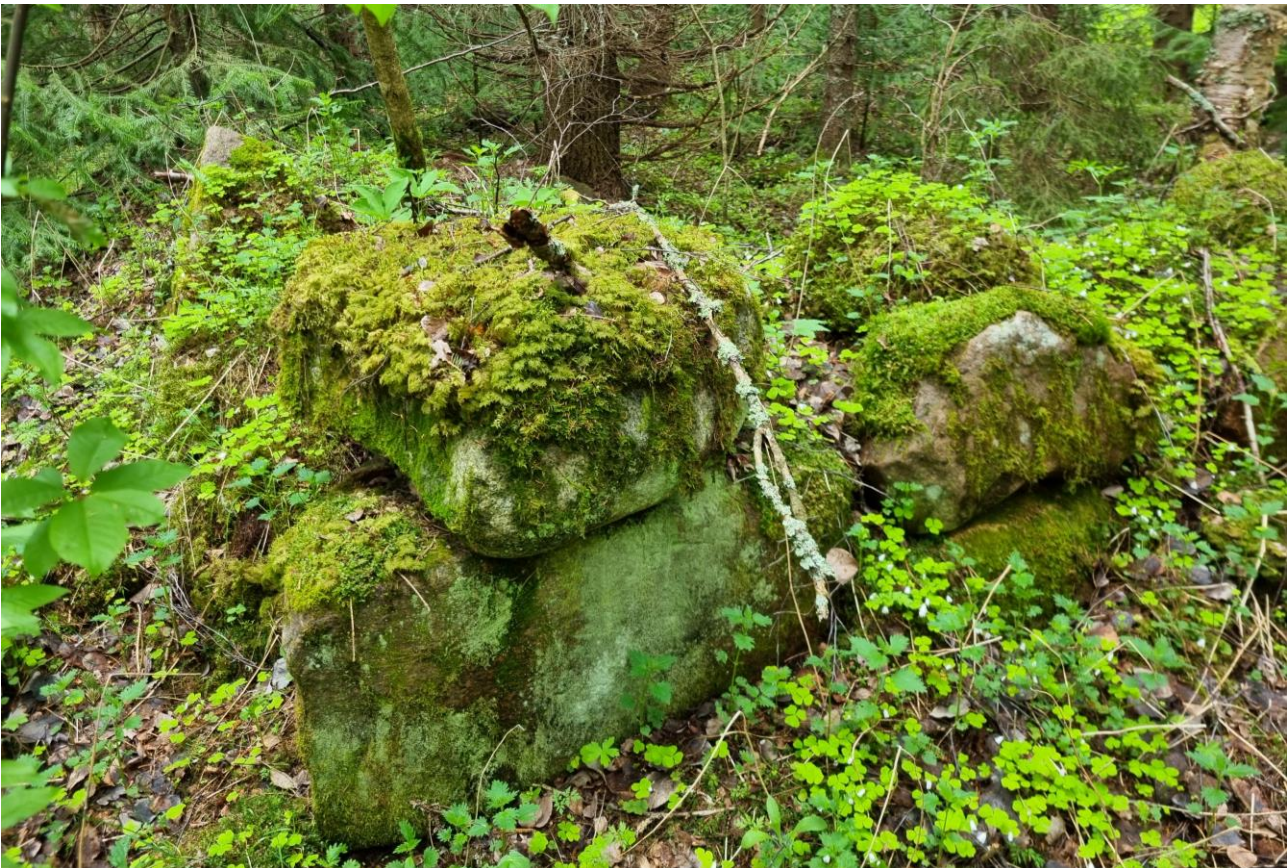
Kivijalka sijaitsee vanhan pappilan puutarhan alueella. Ympäristö on avointa niittymäistä heinäkasvillisuutta, joka on juuri muuttumassa kuusimetsäksi.

Kuvaus

Kivijalka on isoista laakeista luonnonkivistä tehty. Kooltaan kivijalka on noin 9 x 8 metriä. Eteläosassa kivijalan päälle on kerätty risuja, jotka osittain peittävät kivijalan. Kivijalan korkeus on korkeimmillaan noin metrin. Sisäpuolella maa on hieman kuperan muotoinen.

Rakennuksen kivijalan jäännös. Kuvattu kaakkoon.

Kivijalan latomusta. Kuvattu koilliseen.

Kivijalka 2

Tyyppi	asuinpaikat, pappilat
<i>Sijainti</i> <i>ETRS-TM35FIN</i>	P: 7282228,3 I: 403582,1
<i>Koordinaattiselite</i>	GPS-mittaus korjaamaton, 5p-laserkeilausaineisto

Ympäristö

Kivijalka sijaitsee vanhan peltoalueen reunalla. Nykyään ympäristö on metsäistä maastoa. Pääasiassa ympärillä kasvaa kuusimetsää.

Kuvaus

Rakennuksen pohja ei ole merkitty vuoden 1954 peruskarttaan tai sitä uudempisiin karttoihin, eikä sitä ole erotettavissa vuoden 1952 ilmakuvassa. Rakennus on todennäköisesti poistunut käytöstä ennen tätä. Rakennus on ollut noin 20 metriä pitkä ja noin 8 metriä leveä. Kivijalan perusteella se on jaettu kahteen erilliseen osaan. Luoteispuolella kivijalka on hyvin massiivinen ja korkea. Se on ladottu isoista paikoin lähes metrin läpimitaltaan olevista kivistä. Sisäpuoli on syvä ja hieman kellarin kaltainen kaivanto. Kivijalan päälle on kaatunut useampia puita.

Korkeampi kivijalka on noin 12 metriä pitkä, jonka jälkeen kivijalka muuttuu lähes muun maan pinnan tasossa kulkevaksi. Kaakkoispuolen kivijalka on ladottu pienemmistä kivistä ja peittyy lähes kokonaan sammaleen alle. Kivijalan sisäpuoli on tasaista maastoa.

Massiivisempi kivijalka rakennuksen luoteispäässä. Rakennuksen jäännöksen päälle on kaatunut iso kuusi. Kuvattu koilliseen.

Kuperamainen hieman muuta ympäristö matalammalla oleva kivijalan sisäosa. Kuvattu luoteeseen.

Massiivinen kivijalka muuttuu matalaksi lähes maantasossa olevaksi kivijalaksi. Kuvattu koilliseen.

Kivijalka 3

Tyyppi	asuinpaikat, pappilat
Sijainti ETRS-TM35FIN	P: 7282191,2 I: 403574,1
Koordinaattiselite	GPS-mittaus korjaamaton, 5p-laserkeilausaineisto

Ympäristö

Kohde sijaitsee metsätien/polun vieressä avoimessa maastossa. Ympäristö kasvaa matalaa saniaismaista pohjakasvillisuutta. Kivijalan vieressä kasvaa vanha haapa. Hieman kauempana alkaa kuusimetsä.

Kuvaus

Lähes kasvillisuuden peitossa maastossa on havaittavissa matala kumpare. Selkeää neliskanttista kivijalkaa ei ole havaittavissa. Luoteisreunalla on noin 2 metriä leveä kivijalalta vaikuttava kiveys. Sen vieressä on kuopanne, jossa myös vanha haapa kasvaa. Ympäristössä on jonkin verran kiviä kasvillisuuden alla, mutta selkeää kivijalkamaista latomusta ei ympäristöstä havaittu.

Kivijalka erottuu noin 2 metrin levyisenä kumpareena maastossa. Kuvattu koilliseen.

Kaivo

Tyyppi	asuinpaikat
Sijainti ETRS-TM35FIN	P: 7282204,5 I: 403626,4
Koordinaattiselite	GPS-mittaus korjaamaton

Ympäristö

Kohde sijaitsee metsätien vieressä. Ympäristössä on nuorempaa kuusikkoa ja haapaa.

Kuvaus

Suullisen tiedonannon mukaan metsäpolun vieressä oleva kuoppa on pappilan vanha kaivo, joka peitetty, kun sen käyttö on lopetettu. Kaivon paikka erottuu maastossa kuoppana, joka on noin metrin halkaisijaltaan. Kuoppa on matala noin 50 cm syvä ja kohtalaisen jyrkkäreunainen.

Kaivon paikka erottuu maastossa kuoppana. Kuvattu itään.

Sauna

Tyyppi	asuinpaikat, pappilat
Sijainti ETRS-TM35FIN	P: 7282093,5 I: 403516,8
Koordinaattiselite	GPS-mittaus korjaamaton, 5p-laserkeilausaineisto

Ympäristö

Kohde sijaitsee kuusimetsäalueella noin 270 metrin etäisyydellä meren rannasta. Maasto laskee kohti länttä meren suuntaan.

Kuvaus

Kohteessa on rakennuksen kiveys ja piisi. Kivijalka erottuu maastossa matalana vallina. Kooltaan se on noin 4 x 4 metriä. Se on täysin sammalkasvuston peittämä. Piisi sijaitsee rakennuksen lännen puoleisella seinällä keskellä. Se erottuu maastossa noin 2,5 x 2,5 metrin kokoisena maan ja kivien sekaisena laakeana kumpareena. Piisin ympäristössä rakennuksen sisällä on matalia kuopanteita.

Kohde tulikittiin mahdolliseksi saunarakennukseksi sen sijainnin ja vanhojen karttojen tarkastelun perusteella. Se on merkitty vuoden 1954 peruskarttaan piharakennuksena. Piisin, rakennuksen koon ja meren rannan läheisyyden sijainnin perusteella kyseessä voisi olla sauna. Kohde sijaitsee hieman etäämpänä ja maastoon nähden matalammalla kuin muut pappilan ympäristön rakennukset. Vuoden 1843 pitäjänkartan asemoinnin perusteella rakennus olisi noihin aikoihin sijainnut kohtalaisen lähellä meren rantaa.

Piisi erottuu kuvassa kumpareena, sen ympärillä kiertää sammalkasvuston alla kivijalka. Kuvattu lounaaseen.

Asemakaava-alue ja saunan sijainti asemoituna vuoden 1843 pitäjänkartalle.

Pappilannokka

<i>Mj-tunnus</i>	uusi kohde	<i>Laji</i>	muu kulttuuriperintökohde
<i>Tyyppi</i>	kivirakenteet	<i>Tarkenne</i>	kivivallit
<i>Ajoitus</i>	historiallinen 1800–1900-luku	<i>Sijainti</i> <i>ETRS-TM35FIN</i>	P: 7282212,3 I: 403497,5
<i>Korkeus (m mpy)</i>	2–7,5	<i>Koordinaattiselite</i>	GPS-mittaus korjaamaton, 5p- laserkeilausaineisto

Ympäristö

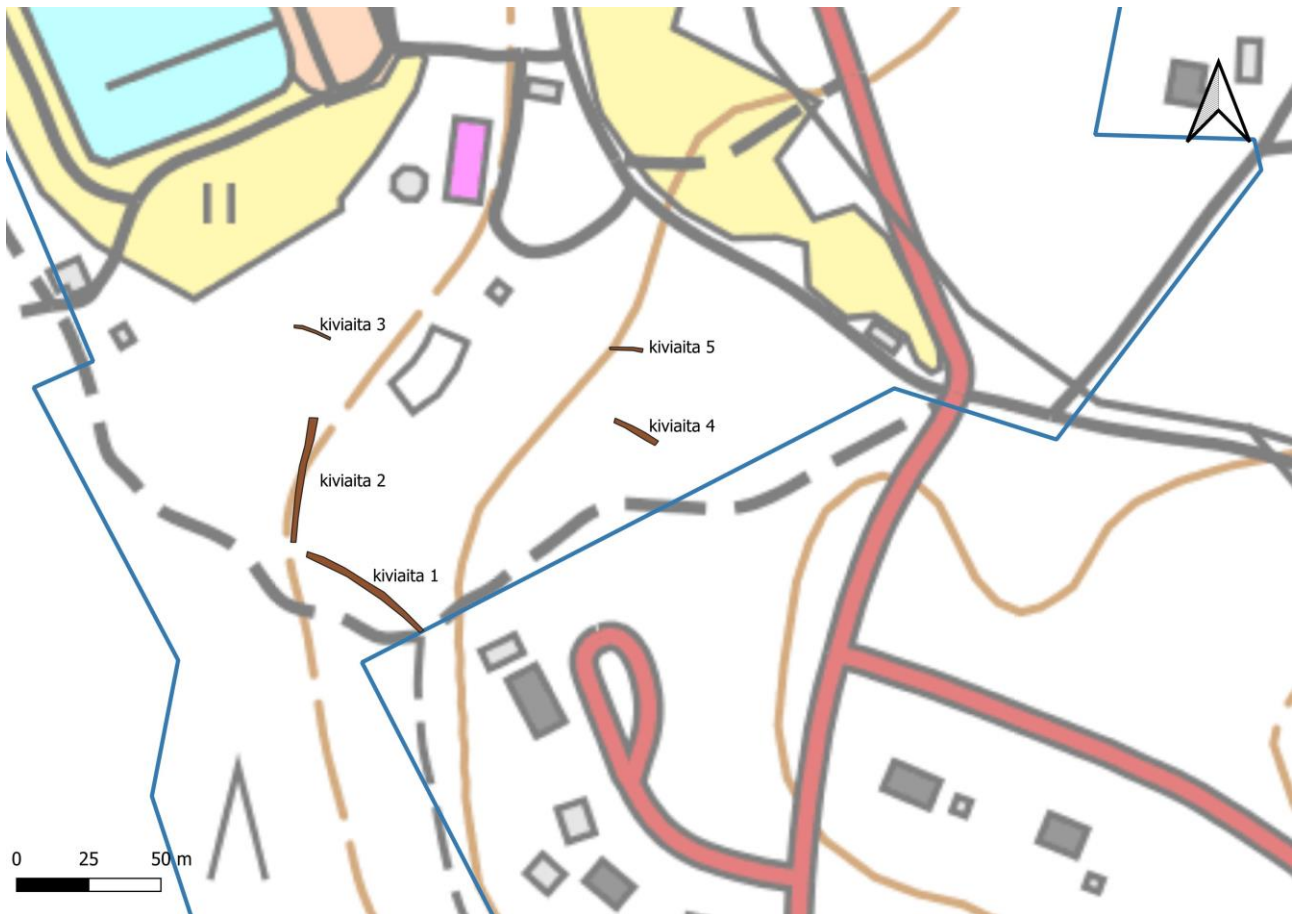
Vanhan pappilan puutarhan ympärillä on useita kiviraivausaitoja. Maasto on pääosin avointa länsipuolella. Paikoin kasvaa tiheää heinikkoa ja nuorta lehtipuukasvillisuutta. Puutarhan itäpuolella ympäristö on metsäistä. Kiviaitoja dokumentoitiin sekä avoimilta, että metsäisemmiltä alueilta.

Kuvaus

Simon pappilassa on ollut 1900-luvun alussa kartanopuutarha. Pappilan puutarha on sijainnut vanhan pappilarakennuksen eteläpuolella noin 80 metrin etäisyydellä. Puutarhan alueelle on rakennettu esiintymislava, jonka ympäristö oli nyt kasvillisuuden valtaama. Puutarhan etelä- ja länsireunalla on lähes yhtenäinen kivistä kasattu aitamainen valli. Pelloilta raivatut kivet on kasattu reunoille aitamaiseksi muodostelmaksi. Kiviä ei ole ladottu vaan ne on, kasattuina maastossa.

Samankaltaisia kasamaisia kiviaitoja löytyi maastossa myös puutarhan itä ja länsireunoilta.

Osa aitamaisista valleista erottuu 5p-laserkeilausaineistossa.

Mittakaava 1:1 1500. Taustakartta: Maanmittauslaitos.

Kiviaita 1

Tyyppi	kivirakenteet, kivivallit
Sijainti ETRS-TM35FIN	P: 7282173,2 I: 403519,0
Koordinaattiselite	GPS-mittaus korjaamaton, 5p-laserkeilausaineisto

Kuvaus

Puutarhan eteläreunalla noin 50 metriä pitkä ja leveydeltään noin metrin. Kivet ovat kasamaisina röykkiöinä ja noudattelevat jonomaisena muodostelmana pellon eteläreunaa.

Aitamaista kivivallikasaa. Kuvattu luoteeseen.

Kiviaita 2

Tyyppi	kivirakenteet, kivivallit
<i>Sijainti</i> <i>ETRS-TM35FIN</i>	P: 7282212,2 I: 403497,5
<i>Koordinaattiselite</i>	GPS-mittaus korjaamaton, 5p-laserkeilausaineisto

Kuvaus

Puutarhan länsireunalla noin 45 metriä pitkä ja leveydeltään noin 1–3 metriä. Kivet ovat kasamaisina röykkiöinä ja noudattelevat jonomaisena muodostelmana pellon länsireunaa. Kiviaita ei ole yhtenäinen koko matkaltaan vaan välissä siinä on kohtia, joissa ei ole lainkaan kiviä ja muutaman metrin päässä taas jatkuu kasamaisiksi ladotut kivet. Pohjoiseen mentäessä kasvillisuus tihenee ja kiviaita erottuu yhä heikommin sen seasta.

Sammaleen ja heinäkasvuston seassa erottuu noin 20 cm korkuista vallimaista kivilatomusta maastossa. Kuvattu pohjoiseen.

Kiviaita 3

Tyyppi	kivirakenteet, kivivallit
Sijainti ETRS-TM35FIN	P: 7282261,7 I: 403500,6
Koordinaattiselite	GPS-mittaus korjaamaton

Kuvaus

Puutarhan länsipuolella hieman kaareva noin 13,5 metrinen kivivalliaita. Kivivallimainen aita on yhtenäinen. Kivet ovat pääosin sammaleen ja heinäkasvuston lähes peittämiä, mutta se erottuu maastossa matalana vallina.

Pellon kiviraivausaitaa. Kuvattu kaakkoon.

Kiviaita 4

Tyyppi	kivirakenteet, kivivallit
Sijainti ETRS-TM35FIN	P: 7282226,9 I: 403613,3
Koordinaattiselite	GPS-mittaus korjaamaton, 5p-laserkeilausaineisto

Kuvaus

Puutarhan itäpuolella hieman kaareva noin 17 metrinen kivivalliaita. Leveydeltään kiviaita on noin 2 metriä ja erottuu maastossa noin 20 cm korkuisena kivisenä vallina kasvillisuuden seassa.

Kuvattu kaakkoon.

Kiviaita 5

Tyyppi	kivirakenteet, kivivallit
<i>Sijainti</i> <i>ETRS-TM35FIN</i>	P: 7282255,5 I: 403609,9
<i>Koordinaattiselite</i>	GPS-mittaus korjaamaton, 5p-laserkeilausaineisto

Kuvaus

Puutarhan itäpuolella hieman noin 11 metrinen kivivalliaita.

Kuvattu etelään.

Plassinnokka

<i>Mj-tunnus</i>	uusi kohde	<i>Laji</i>	muu kulttuuriperintökohde
<i>Tyyppi</i>	kultti- ja tarinapaikat	<i>Tarkenne</i>	<i>lähteet</i>
<i>Ajoitus</i>	historiallinen 1800–1900-luku	<i>Sijainti</i> <i>ETRS-TM35FIN</i>	<i>P: 7282051,5</i> <i>I: 403514,4</i>
<i>Korkeus (m mpy)</i>	3,0	<i>Koordinaattiselite</i>	<i>GPS-mittaus korjaamaton</i>

Taustatiedot

Lähde dokumentoitiin paikallisen opastuksen avulla. Lähteestä on aikoinaan haettu vettä muun muassa karjalle.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee iäkkäämmän kuusimetsäalueen rajalla. Ympäristö muuttuu kosteammaksi ja lännessä päin soiseksi. Läheisyydessä sijaitsee myös toinen pieni lähde noin 10 metriä pohjoiseen (P: 7282067,1 I: 403517,3)

Kohteen kuvaus

Lähteen päällä on puinen kansi. Rakennelma muistuttaa hieman kaivoa. Kannen keskellä on levy, jonka voi poistaa, kun vettä nostetaan lähteestä. Kansi on kooltaan noin 1 x 1 metriä ja kannen keskellä olevan levyn läpimitta on noin 40 cm. Suullisen tiedon mukaan kannen päällä on jossain vaiheessa ollut puinen kuppi yleisessä käytössä, jolla on voinut juoda lähteestä. Lähde itsessään on pienikokoinen. Siitä lähteen pieni virtaava puro, joka laskee kohti länttä soiselle alueelle.

Lähde puukannella. Kuvattu kaakkoon.

Lähde, kuvattu koilliseen.

Pohjoisessa noin 10 metrin päässä sijaitseva toinen lähde.

Puukannellinen lähde merkitty karttaan pisteenä. Mittakaava 1:1 500. Taustakartta: Maanmittauslaitos.

7 Lähteet

Kartat:

Kansallisarkisto

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma)

Ia.* Pitäjänkartasto (1749-1917)

2543 01 Ia.* -/- -_1 Simo Simoniemi bymål. Vuosi 1843.

Maanmittauslaitos

Vanhat painetut kartat

Karttalehti 2543 01 Simo, vuosi 1954.

Karttalehti 2543 01 Simo, vuosi 1983.

Digitaaliset lähteet:

Kulttuuriympäristön palveluikkuna: <https://www.kyppi.fi>

GTK. Maankamara: <https://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Muinaismuistot: <https://muinaismuistot.info/>

Tutkimuskirjallisuus

Kokko M. & Peurasaari P. 2014: *Simon Wanhat kylät. Simoniemen ja Simonkylän maisemanhoitoalueen hoito- ja käyttösuunnitelma*. Suomen ympäristö 2/2014. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Rovaniemi.

Elo T. & Seppälä S.-L. 2013: *Mutterikuistien kylät. Simon kulttuuriympäristöohjelma*. Suomen ympäristö 9/2013. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Winblad K. 2024: Simoniemen asemakaava. *Simoniemen kulttuuriympäristöselvitys*. Sweco Finland Oy.

Ympäristöministeriö & Syke 2021: Eteläinen Lappi. *Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA 2021*.

